

Asia: VN/27452/2020/

Työryhmän mietintö julkisuuslain ajantasaistamisesta

Yleisperustelut sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Huomionne yleisperusteluista sekä suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys -jaksosta (mietinnön jaksot 2-5 ja 10)?

-

Soveltamisalan laajentamista koskevat ehdotukset

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisen hallintotehtävän hoitamiseen kokonaisuudessaan? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

-

Miten arvioitte vaikutuksia, joita seuraa mietinnössä ehdotetun julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta julkisyhteisön määräysvallassa oleviin yhteisöihin ja säätiöihin? Onko mietinnössä jäänyt tältä osin tunnistamatta joitakin erityisiä vaikutuksia, jotka liittyvät organisaationne erityispiirteisiin?

Kalatalouden Keskusliitto on tutustunut lausunnolla olevaan työryhmän mietintöön julkisuuslain ajantasaistamisesta ja kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

Kalatalouden Keskusliitto haluaa kiinnittää erityistä huomiota Maa- ja metsätalousministeriön edustaja työryhmässä, lainsäädäntöneuvos Kirsi Taipaleen, eriävään mielipiteeseen lausunnolla olevaan mietintöön ja lisätä näihin huomioihin vielä muutaman tarkennuksen ja täydennyksen.

Oikeusministeriön työryhmä on laatinut nyt lausunnolla olevan mietinnön, johon sisältyy hallituksen esitys eduskunnalle julkisuuslaiksi. Mietinnön mukaan julkista hallintotehtävää hoitavat organisaatiot soveltaisivat jatkossa uutta lakia siitä riippumatta, sisältyykö julkisen hallintotehtävän hoitamiseen julkisen vallan käyttöä vai ei. Nykyisen viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999), vastaavan säännöksen mukaan lakia sovelletaan vain sellaisen julkiseen tehtävän

hoitamiseen, johon liittyy julkisen vallan käyttöä. Mietinnön mukaan uutta lakia sovellettaisiin laajemmin kuin nykyistä julkisuuslakia.

Perustuslain 124 §:n nojalla julkinen hallintotehtävä voidaan antaa lailla muun kuin viranomaisen hoidettavaksi ja näin kalastusta järjestettäessä kalastuslailla toimittakin (379/2015). Tiettyjen reunaehtoien on tuolloin täytyttävä ja yksi keskeinen näistä on ns. hyvän hallinnon takeiden täytyminen. Tämä ilmenee käytännössä hallinnon yleislakien noudattamisena, vaikka yhtenäinen soveltamisalapuuttakin.

Kalatalouden keskusliitto yhtyy lainsäädäntöneuvos Taipaleen käsitykseen, että työryhmätyön pohjana olisi tullut olla jonkinlainen kuvaus julkisista hallintotehtävistä ja niistä tahoista, joita uudistus tulisi koskemaan. Työryhmän mietintöön nyt lausuttaessa on epäselvää millaisia vaikutuksia ehdotuksilla olisi esimerkiksi julkista hallintotehtävää. Tässä yhteydessä on nostettava esiin niin kalatalousalueet ja kalastuslain 103-105 §§ perusteella hyväksytyt ja valtuutuksen perusteella kalastuksentralvontaa hoitavat kalastuksentralvojat. Kalatalousalueet ovat kalastuslain 23 § perusteella perustettuja julkisoikeudellisia yhdistyksiä, joiden tarkoituksena on kehittää alueensa kalataloutta sekä edistää jäsentensä yhteistoimintaa kalavarojen kestävän käytön ja hoidon järjestämiseksi.

Mainittuja yhdistyksiä tai kalastuksentralvoja ei kuitenkaan tarkastella edellä mainitussa oikeusministeriön selvityksessä eikä mietinnössä.

Julkisuuslain soveltaminen vaatii erityisosaamista ja resursseja. Julkisuuslain soveltaminen on osoittautunut vaikeaksi viranomaisille, mistä kertovat oikeuskäytäntö ja useat laillisuusvalvojen ratkaisut. Julkisuuslain soveltamisen voidaan arvioida pääsääntöisesti olevan vielä vaativampaa muille kuin viranomaisille. Hallinnon yleislaeista julkisuuslakia voitaneen pitää vaikeimpana sovellettavana lakina.

Tietopyyntöjen käsittely ja salassapitosäännösten tulkinta on vaativaa yhteisöissä ja yksityishenkilöille, joilla lähtökohtaisesti ei ole yhtään oikeudellista osaamista ydintehtäviensä ulkopuolella. HE-luonnos lisäisi lakisääteisten tehtävien hoitamisen vaativuutta, mutta valtiolla ei kuitenkaan olisi osoittaa organisaatioille lisäresursseja julkisuuslakiasioiden hoitamiseen eikä julkisoikeudellisten yhdistysten tai tehtävään valtuutetulle henkilölle ei tietopyyntöasioiden hoitamisesta pääsääntöisesti ole mahdollista siirtää valtion viranomaiselle. Hyvä hallinto ei taas toteudu, jos yhteisöissä ei ole riittävää osaamista julkisuuslakiasioiden hoitamiseen.

Kalatalouden Keskusliitto ei kannata mietinnön ehdotusta julkisuuslain soveltamisalan laajentamisesta sen nykyisessä muodossa. Siltä varalta, että asia etenee jatkovalmisteluun, on julkista hallintotehtävää hoitavien organisaatioiden osalta tarpeen poiketa yleislaista ja kyseinen säädösvalmisteluhanke eduskuntakäsittelyineen tulisi toteuttaa riittävällä siirtymäajalla ja

resurssein. Säädöshanketta on mahdoton toteuttaa nyt esitetyssä vuoden siirtymäajassa säädösvalmisteluohjeiden mukaisesti

Minkälaisia erilaisia turvallisuuteen liittyviä vaikutuksia arvioitte mietinnössä ehdotetulla julkisuuslain soveltamisalan laajentamisella olevan? Ovatko voimassa olevan julkisuuslain salassapitoperusteet riittävät suojaamaan tietoja, joita on ehdotuksen mukaan soveltamisalan piiriin uutena tai laajemmin tulevien toimijoiden hallussa? Onko organisaatiollanne hallussa tietoja, joiden salassapito olisi välttämätöntä esimerkiksi turvallisuusnäkökohtien vuoksi eikä niiden salassapito ole mahdollista voimassa olevassa laissa tai erityislaeissa säädettyjen salassapitoperusteiden perusteella?

-

Muut mietinnön ehdotukset

Olisiko muilla kuin lain soveltamisalaa laajentavilla ehdotuksilla organisaationne näkökulmasta turvallisuusvaikutuksia ja minkälaisia nämä vaikutukset olisivat?

-

Lakiehdotus ja säännöskohtaiset perustelut

Huomionne luvuittain lakiehdotukseen ja sitä koskeviin säännöskohtaisiin perusteluihin?

1 luku

-

2 luku

-

3 luku

-

4 luku

-

5 luku

-

6 luku

-

7 luku

-

8 luku

-

Muut huomiot

Muut mahdolliset huomionne?

-

Åkerblom Rasmus
Kalatalouden Keskusliitto